

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/81452,Antoni-Marynczak-Motylewski-Domur-Dowodca-konspiracyjnej-organizacji-Przedszkole.html>

ARTYKUŁ

Antoni Maryńczak „Motylewski”, „Domur”. Dowódca konspiracyjnej organizacji „Przedszkole” Samodzielnego Obwodu WiN Tomaszów Lubelski

Autor: WOJCIECH HANUS 05.06.2021

Wśród Żołnierzy Wyklętych obok znanych powszechnie nazwisk pojawiają się także i takie, które niewiele mówią nawet osobom zainteresowanym dziejami podziemia niepodległościowego. Można wręcz mówić o nich jako o

Zapomnianych Wyklętych. Jedną z takich postaci jest Antoni Maryńczak.

Antoni Maryńczak ur. 27 III 1910 r. w Wierszyczycy w powiecie tomaszowskim w rodzinie Jana i Józefy Kielar. 18 X 1931 r. w wieku 21 lat został powołany do czynnej służby wojskowej w 2 Dyonie Artylerii Konnej w Dubie, pełnił wówczas funkcję telegrafisty w plutonie łączności, skąd tego samego miesiąca odkomenderowano go do Kadry Szkolnej Kompanii 2 Baonu Telegraficznego (szkoła podoficerska), którą ukończył w marcu 1932 r. otrzymując awans do stopnia bombardiera i przydział na stanowisko dowódcy patrolu telefonicznego w 2 dak. Po zwolnieniu ze służby wojskowej we wrześniu 1933 r. powrócił w rodzinne strony. W latach 1935–1938 jako dowódca patrolu telefonicznego odbył dwukrotnie kilkutygodniowe ćwiczenia wojskowe w plutonach łączności 1 dak w Warszawie i 27 pal we Włodzimierzu Wołyńskim. Po ukończeniu ćwiczeń uzyskał awans do stopnia kaprała.

„Motylewski”

Brał udział w wojnie 1939 r. (obrona Włodzimierza Wołyńskiego). Po kapitulacji powrócił w rodzinne strony, gdzie przez okres dwóch lat pracował na gospodarstwie.

W grudniu 1947 r. w trakcie odprawy, do której doszło w zabudowaniach „Lonta” w Podlodowie, Antoni Maryńczak wszedł w skład ścisłego kierownictwa Rejonu II zostając z ramienia samodzielnego obwodu dowódcą placówki w Wierszyczycy.

W 1942 r. nawiązał kontakty konspiracyjne z placówką BCh na terenie Wierszyczycy, podporządkowaną Rejonowi II obwodu Tomaszów pod dowództwem Jana Krystka „Sójki”. Zaprzysiężony został przez dowódcę miejscowej drużyny Karola Cymbałę. Przybrał wówczas pseudonim „Motylewski”. W organizacji pełnił funkcję łącznika, zastępcy drużynowego, a następnie dowódcy drużyny. Walczył w obronie okolicznych mieszkańców wsi przed UPA (ranny m.in. 2 IV 1944 r. w bitwie pod Posadowem).

Po wkroczeniu oddziałów Armii Czerwonej na teren Lubelszczyzny pozostał w konspiracji. Wraz z ogłoszeniem

przez komunistów 2 sierpnia 1945 r. pierwszej powojennej amnestii, ujawnił się w PUBP w Tomaszowie Lubelskim.

Kontakt z „Burta” i „Lontem”

Po ujawnieniu do roku 1947 działalność Antoniego Maryńczaka ograniczała się do utrzymywania kontaktów z oddziałem Jana Leonowicza „Burty”, których niejednokrotnie przyjmował w swoich zabudowaniach, udzielając im daleko idącej pomocy w zakresie zakwaterowania i żywności.

Nowa organizacja, której nadano kryptonim „Przedszkole” (wymowną nazwę wymyślił Jan Turzyniecki „Mogiłka” z oddziału „Burty”), zaczęła funkcjonować pod koniec 1949 r.

Dopiero od połowy lipca 1947 r. Antoni Maryńczak zaangażował się w działalność konspiracyjną. Wtedy też doszło do jego spotkania z komendantem Rejonu II Samodzielnego Obwodu WiN Tomaszów Lubelski, Janem Gorączką „Lontem” (obydwaj z racji bliskiego miejsca zamieszkania znali się z lat wcześniejszych). Wówczas „Lont” zaproponował mu wejście w struktury kierowanego przez siebie rejonu. Początkowo Maryńczak otrzymał zadanie zorganizowania w miejscu swojego zamieszkania tzw. punktu kontaktowo-pocztowego obsługującego tajną korespondencję organizacyjną i utrzymującego stałą łączność z dowódcami placówek Rejonu II i oddziałem „Burty”.

W grudniu 1947 r. w trakcie odprawy, do której doszło w zabudowaniach „Lonta” w Podlodowie, Antoni Maryńczak wszedł w skład ścisłego kierownictwa Rejonu II zostając z ramienia samodzielnego obwodu dowódcą placówki w Wierszyczycy. Przyjął wówczas pseudonim „Domur”. Zaufanie, jakim obdarzył go „Lont”, okazało się na tyle duże, że ten z początkiem 1949 r. przedstawił mu plany zorganizowania tajnej organizacji niepodległościowej, w której Antoni Maryńczak pełnić miał funkcję komendanta.

**Jan Gorączka „Lont” dowódca
Rejonu II Samodzielnego Obwodu
WiN Tomaszów Lubelski**

„Przedszkole”

Nowa organizacja, której nadano kryptonim „Przedszkole” (wymowną nazwę wymyślił Jan Turzyniecki „Mogiłka” z oddziału „Burty”), zaczęła funkcjonować pod koniec 1949 r. Termin nawiązywał do składu osobowego organizacji, której trzon stanowili młodzi działacze i sympatycy koła ZMP w Wierszyczycy.

Głównym zadaniem „Przedszkola” było szkolenie przyszłych kandydatów do oddziału dowodzonego przez „Burtę”, walka z narzuconym ustrojem komunistycznym, organizowanie akcji przeciwko aktywnym działaczom partyjnym oraz spółdzielniom

samopomocy produkcyjnej i chłopskiej.

Podlegała ona bezpośrednio pod komendanta Rejonu II Jana Gorączkę i ściśle współpracowała z oddziałem Jana Leonowicza „Burty”, a następnie „Mogiłki”. Obok wspomnianego Antoniego Maryńczaka organizację współtworzyło około 10 osób. Z czasem stanowiła ona nieformalny czwarty pluton rezerwowego oddziału „Burty” działającego także w ramach Samodzielnego Obwodu WiN Tomaszów Lubelski. Głównym zadaniem „Przedszkola” było szkolenie przyszłych kandydatów do oddziału dowodzonego przez „Burtę”, walka z narzuconym ustrojem komunistycznym, organizowanie akcji przeciwko aktywnym działaczom partyjnym oraz spółdzielniom samopomocy produkcyjnej i chłopskiej. Członkowie „Przedszkola” brali udział w zamachu na sekretarza Komitetu Gminnego PZPR w Jarczowie Antoniego Gołębiowskiego, w napadzie na sekretarza Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR w Żurawcach Józefa Kazańskiego, aktywistów społecznych i członków PZPR w Gródku: Tomasza Witkowskiego, Zofię Ćwik i sołtysa Marcina Szałańskiego oraz w wysadzeniu budynku filii sklepu GS w Wierszyczycy.

Aresztowanie i wyrok

Antoni Maryńczak został aresztowany 15 II 1952 r. w wyniku szeroko zakrojonej sprawy operacyjnej prowadzonej przez PUBP w Tomaszowie Lubelskim. Proces przeciwko członkom „Przedszkola” odbył się w dniach 4–11 XII 1952 r. przed WSR w Lublinie. Na ławie oskarżonych obok Antoniego Maryńczaka, zasiedli jego najbliżsi współpracownicy: Mieczysław Malec, Mieczysław Kielar, Emilian Drzewosz, Żeliszaw Kowalski, Adolf Mamot, Stanisław Jędrzejewski. Wszystkich oskarżonych uznano za winnych zarzucanych im czynów godzących w ustrój ludowego państwa. Wyrokiem WSR w Lublinie z dnia 11 XII 1952 r., Antoni Maryńczak skazany został na karę śmierci. Pozostałych członków „Przedszkola” skazano na wieloletnie kary więzienia. Postanowieniem NSW w Warszawie zasądzoną Antoniemu Maryńczakowi karę śmierci zamieniono na dożywotnie więzienie, a następnie na mocy amnestii na 12 lat. Karę odbywał m.in. w więzieniach w Rawiczu i Wronkach. Zwolniony z więzienia 28 II 1959 r.

**Jan Leonowicz „Burta”, dowódca
oddziału partyzanckiego
Samodzielnego Obwodu WiN
Tomaszów Lubelski**

Po latach 13 III 1992 r. decyzją Sądu Wojewódzkiego w Lublinie Antoni Maryńczak doczekał się unieważnienia wyroku z grudnia 1952 r. W postanowieniu stwierdzono, wówczas, że czyny, których się dopuścił, miały związek z działalnością na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego. Zmarł w 1998 r.

COFNIJ SIĘ